

MÁLGAÐN FYRI SOSIALISTISKT UNGMANNAFELAG

Blaðstjóri: Hans Jørgensen

SU-ari provokerar

Tá S.U. varð stovnað, var at kalla einmælt tíkið undir við teirri áskoðan, at felagið skuldi standa óheft av føroyska javnaðarflokkinum, hvat viðvíkti at viðurkenna tann praktiska politikkinn, ið føroyskir javnaðarmenn fóra. Hetta má væl merkja, at blað okkara, Bergmál, er eitt frítt forum fyri øllum, ið ein SU-ari kann hava uppá hjarta. Undarligt hevði tað verið, um ein ungur sosialistur skuldi fultuð góðkent ta framferð, ið eitt nú ymsir javnaðarvingmenn nýta. Hvat viðvíkiri Sosialinum, so ber illa til at góðkenna tað andlit, ið flokkurin her sýnir fram. Fyri at siga tað burt út, so skilji eg ikki menn, ið fáa seg til at gera gjoldur burtúr, um nú onkur tjóðveld ismaður tosar um at fáa hervaldið av landinum. Jú, jú, tað miseydnadist, er tað ið hvussu so er higartil, men eg má undrast, tá eg siggi menn so ovurfeagnar. Eg haldi, satt at siga, at Kartin Hoydal gjørdi rætt í at fara niðan í Mjorkadal so ofta sum til bar, og tók hann eitt glas, ja, so hevði hann jú høvi til at tosa uppáttur friari við menninar har uppi um hernaðarviðurskiptini. At Sámál Petersen takkaði fyri góða móttøku í Mjorkadali, visir bara, at maðurin er fólkaligur. Skal tað nú vera skeiðt at fara friðarligar samráðingar? Ella skuldi hann kanska heldur rópt ókvæmsorð, og so runnið av stað?

Eg meini, at tað er ein skandala, at Javnaðarflokkurinuttan viðari verður nevndur sambandsflokkur, tí hetta er jú eitt grúðligt orð. Sjálfstýrislandsstýrið framið onga yvirtøku, og visti ikki á nakra nýggja leið, men leið av evnaloysi, lat sambandsmenninar um at gnisgja sær í hendurnar. Eg haldi meg vera javnaðarmann, men eg dugi veruliga ikki at kenna nakað ovfarakæti í hesum døgum. Sjálvandi er at vóna at hetta

meir ella minni fáfongda liðið í Tinganesi situr, letur aðrar koma til.

Í Keypmannahavn er eitt útmerkað felag, »Oyggjaframið, ið útgevir eitt útmerkað blað, og skipar fyri fundum, ið eg haldi hava verið áhugaverdir. Teir hava eina kommunistiska stevnuskrá — vilja seta á stovn sosialistiskt tjóðveldi. Hetta samsvarar ikki prinsipielt við stóðu okkara, men vit hava óivað brúk fyri tí tendensinum kortini. Teir hava eitt vist samband við tjóðveldisflokkinn, men tað er jú ein stóruspurningur, um tjóðveldisflokkurin yvir-

høvir er vinstraflokkur, sum nú er. Kortini er hugsandi, at fleiri av hesum frammanum fara at manna nevndina í tjóðveldisflokkinum í næstu framtíð, og tá hevur ein javnaðarflokkur við tilkomnum SU-um ein bróðraflokk. Logið skuldi verið, um ikki tá okkurt samarbeiði spurdist burtúr. Hetta eru væl einastu flokkar her á landi, ið hava eina ideologi, og hava eina ideologi, og hava nakað uppá hjartað, ið vert er at tosa um, og hava teir eisini vunnid ta stóru fjøldina fyri sær.

B

Ungdommens Uddannelsesfond

Fyri 14 mánaðum síðani varð stundningurin frá Ungdommens uddannelsesfond latin til allar teir føroysku hægri skúlarnar, tað vil siga Føroya Sjömannsskúla, Studentaskúlan í Hoydølum, Føroya Lærarskúla, 8. og 9. flokki í Havn og Klaksvík og allar teir føroysku realskúlarnar. Her er talan um hóp av peningi — í ár meir enn ein hálv milljón — sum verður latin í hvørt einasta ár frá danska statinum til lesandi ungdom í Føroyum, stórsti parturin er sum beinleiðis stundningur (gáva) meðan ein partur verður latin sum rentufritt lán!

Ungdommens uddannelsesfond byrjaði ikki at virka í Føroyum fyrrenn í 1960. Hann hevði tá longu virkað í fleiri ár í Danmark, men ikki fyrrenn P. M. Dam bleiv løgmaður í 1959, legði hann til brots fyri hesum týðningarmikla máli, til botan av útbúgvingarmøguleikum hjá ungfolki. Hann heitti á táver-

andi danska forsætisráðharran, og bað hann fáa lógina eisini at koma at galda í Føroyum; longu árið eftir var málið greitt, og lógin varð lýst eisini at umfata Føroyar. Hetta var eitt stórt mál, sum Dam tá gjøgnumfórði eftir stuttari tíð sum lögmaður.

Næmingar fáa vanliga frá 1000 til 3000 krónur í stundningi um árið pluss nakað tað sama í lán, sjálvandi alt eftir um inntøkan hjá einum sjálvum ella foreldrum hevur verið stór ella lítil. Hetta er avgjort ein góð hjálp hjá einum avbygdamanni, sum lesur í Havn og skal gjalda einar 400 kr. um mánaðin í kost og logi. Serliga tá ið ein hugsar um at landsstýri (sjálfstýrislandsstýrið) gevur ein, ein »heilana« hundradkrónuseiðil í stundningi, og tá bert til næmingar sum eru av bygd, um árið.

Her kemur sjálvandi spurningurin uppá tal: kann landsstýrið eftir at skúlin er yvirkinn tryggja okkum sum lesa eins nógvan stundning, sum frá Ungdommens uddannelsesfond, ella verður tað eisini tá bert hin eini hundradkrónuseiðilin, sum nú um árið?

Nú kann onkur siga sum so, at hatta er ein ógvuliga sambandsk stóða at hava, men sákin er tann at ungdomurin krevur at fáa svar uppá henda spurning, áðrenn hin álvarsama avgerðin um yvirtøku av skúlanum fer fram. Vit skilja væl at fólkaflokksmenn eru líka glaðir um lesandi ungdomur fær stundning ella ikki; teirra børn sleppa at lesa hóast alt, tí teir hava pengarnar, men vit spyrja: hvussu við børnum,

Lærlingalønin má verða hækkað

LÆRLINGAR — FYLKIST UM RETTVISISKRAV JAVNAÐARMANNA!

Herfyri legði J. H. Danbjørg, javnaðarflokksins vegna, uppskot á ting at hækka lærlingalønirnar.

Fleiri av tingmonnum javnaðarflokksins tóku orðið og talaðu fyri lærlinganna sök, og mæltu til at samtykkja framlagda uppskotið.

Har aftur imóti vóru teir borgarligu flokkarnir heldur enn ikki í dopurhuga um, hvørja stóðu teir skuldu taka. Onkur tók tað orðið, og mól um evnið sum hundur um heit an greyt, har ímillum formaður Framburðsflokksins Kj. Mohr stjóri sum mest tosaði um, hvussu synd tað var í honum, tá hann var lærlingur.

Onkur helt eisini fyri, at tað var spell, at lærlingar finga so litla løn, og teir áttu at fingið stuðul, men hesum vóru orðum livir onginn lærlingur av.

Ikki so sjáldan hava menn tosað um, at uppgáva javnaðararráðgjafar var lókin. Men í hesum máli kom annað til sjóndar.

Her siggja vit, hvussu stutt vit eru komin á tí sosiala okinum.

Hóast lærlingalønin er langt niðanfyrri tað, ein kann liva av, eru menn ivasamir um teir skulu lata meira løn til henda útpinda statti í samfelagnum.

Eftir galdandi lóg er tað lærlingaráðið, sum er samansett av meistarum og sveinum, sum ásetur lærlingalønina, og er hon í løtuni henda:

1. læruár 10 pst., 2. ár 12½, 3. ár 15, 4. ár 22½ og 5. læruár 37½ pst.

Eftir rettvisiskravi Javnaðarflokksins verður lógtingið at áseta hesa løn við lóg. Eftir uppskotið verður lønin henda:

1. læruár 20 pst., 2. læruár 25 pst., 3. læruár 35 pst., 4. læruár 50 pst. og 5. læruár 75 pst. av sveinalønini.

Lærlingar og aðrir, sum eru í læru! Fellið ikki í fátt! Bogarliga móstóðan hevur verið, er og verður hórð. Fylkist tí í tí sosialistisku stevnuni, soleiðis at tað ikki verða tinar fingjarligu umstøður men evnini, sum avgera framtíð tina.

BÓKASAVNIÐ og ungdomurin

Bygging av nýggjum bókasavni fekk ringa móttøku á tingi. Menn sum Kjartan Mohr, sum fólk annars hava hildið at verið »stoluliga« mentaðan mann kom við tí sera djarva uppskoti at koyra tey 30.000 bindini, sum bókasavnið ikki hevur húsarímd fyri sum er, í

sum hava ein arbeiðs- ella fiski mann til pápa?

Eitt er vist Ungdommens uddannelsesfond er vælumtøktur innan skúlagátt í Føroyum í dag.

kjallaran á nýggja statsfongslæringu í Eysturbýnum. Nei, Kjartan, henda tín stóða var lítið sømilig, og eitt skalt tú vita, at lesandi ungdomur tekur ikki undir við tær í kravi tínum um at koyra vála bókur í fongsul.

Lógtingsmenn tykja at hava ta løgu stóðu, at tað sum ikki beinleiðis gevur profitt í lúmm-an hjá fólki, kemur teimum ikki við. Jú, flakavirkir, vegir og lendarar o.s.f.r. eru avgjørt neyðug at byggja, men tað vil ikki siga tað sama sum, at bóka- og skjalasøvn eru óneyðug!!

KVØLD- OG UNGDÓMSSKÚLALÓGIN

Nær kemur hon í gildi?

Nú triggjar ferðir upp í slag hevur lógin um kvøld- og ungdomsskúlar verið á tingborði; men harvið er so eisini alt sagt. Henda lóg hevur ómetaligan týðning fyri føroyskan ungdom, og tí krevja vit í SU, at hon fær eina skjóta og góða viðgerð í tinginum; tað hevur hon uppi-borið. Í lógaruppskotið er talan m. a. um stovnssetan av ymsum ungdomsklubbnum við stuðli frá tí almenna til stimbr-an av ungdominum á øllum økj um bæði í bygðalag og í bý. Her vil Sosialistiskt Ungmanna-

felag heita á tingmenn um at skoyta uppi lógina, at eisini politisk ungmannafeløg kunna fáa lut í hesum áður umtalaða stundningi frá tí almenna til ungmannafeløg.

Altíð hevur tað verið so her í Føroyum, at ein unglingi hevur verið noyddur til annaðhvørt at verið limur í avhaldsfelag ella í kristilgum ungmannafelag fyri at hava kunnað lut-tikið í ungdomsarbeiði. Hetta er skeiðt, at so er, og tað er m. a. henda skeivleika ungdomsskúla-lógin roynir at bota uppá.

Hevur felagsfund mánaðkvöldið

28. mars í losjuhúsum.

EVNI:

Støðutan til bræv frá M.S.F. og Oyggjaframa. Lærlingaviðurskipti og SU — P. M. Dam luttekur á fundi.